

A tanár megkérdezi a gyerekeket, hogy mit tudnak az öregemberről. Együtt „létrehozzák” a figurát, melyet aztán a tanár vesz fel. A *fórum-színház* mint eszköz alkalmazásán keresztül a gyerekeknek meg kell próbálniuk rávenni az öreget háza és földje elhagyására.

Levél érkezik a vasúttársaságtól, melyben tájékoztatják a várost, hogy amennyiben nem biztosítja hiánytalanul a tervekben szereplő földterületet, akkor a társaság visszalép a szerződés teljesítésétől.

Tanóra-idő

Az 1840-es, 1890-es évekből származó, illetve mai Anglia-térképeket vizsgálunk. Szenvedtek-e valamilyen gazdasági hátrányt azok a települések, amelyeket *nem* kapcsoltak be a vasúthálózatba?

Játékidő

A feszültség adott. Hogyan veszik rá az öreget háza elhagyására. Rá kell beszélniük? Morálisan nincsenek könnyű helyzetben. Kegyetlen és nehéz dilemma előtt állnak. Kutatásaik eredményeképpen tudják, hogy a vasút hiánya a város gyors hanyatlását fogja jelenteni. Úgy döntenek, hogy erőszakot fognak alkalmazni az öregemberrel szemben.

A tanár valószínűleg kísértést érez arra, hogy az ilyen, erkölcsileg bizonytalan pillanatokban megállítsa a drámát, de épp ezek a pillanatok alkalmasak a leginkább arra, hogy tanulási helyzeteket teremtsünk általuk. Ha meg akarjuk vizsgálni a tettek következményét, döntéshelyzeteket kell teremtenünk.

Miután megfenyegették az öreget (akinek szerepét minden esetben a tanár veszi fel), ő végül beletörődik háza elhagyásába. A vasút megépülhet. Úgy tűnik, győztek. A tanár arra kéri őket, hogy készítsenek *két* olyan állóképet, amely a városlakók érzelmeit tükrözi: az első a vasútépítés feletti örömeiket, a második pedig a hajléktalanná vált öreggel kapcsolatos gondolataikat ábrázolja.

A tanár arra kéri a tanulókat, hogy gondolják végig, akarnak-e mondani valamit az öregnek. „Aki szeretne mondani valamit, jöjjön ide, és mondja el neki most!”

A gyerekek számos gondolatukat elmondják az öregnek, és a foglalkozásnak ezzel a végére is értünk. Az erkölcsi kérdésekről azonban így sokkal többet tanulhattak, mint akkor, ha nem engedjük fenyegetődni, agresszívvé válni őket az öreggel szemben.

Annak ellenére, hogy ez az óra itt ér véget, ez nem jelenti szükségszerűen a téma lezárását. Mi történik az öregemberrel? Mi történik a vasútépítés során? Mit mondanak tíz év elteltével azok az emberek, akik elhagyták otthonaikat, és a nagyvárosba mentek munkát vállalni? A foglalkozás könnyen átvezethet minket a viktoriánus Anglia más aspektusainak vizsgálatához is.

A fenti óratervben egy kulcsfontosságú elágazás jelenik meg: az, hogy a gyerekek akarják-e a vasút megépülését vagy sem. A dráma nem ezen álláspontok *lehetséges következményeinek* megvitatásából építkezik, hanem abból, hogy meghozzuk ezt a döntést, és viseljük annak konzekvenciáit.

Egy másik, hasonló alaphelyzetre épülő drámában az osztály hevesen elutasította a mérnök felajánlását. Ettől a dráma fókuszja alapvetően megváltozott: hogyan küzdenek meg az emberek a falvak elsorvadásával, a piacok és a munkalehetőségek elvesztésével? Ebben az osztályban a gyerekek elhatározták, hogy kivándorolnak! A dráma pedig folytatódott – és mint mindig, ekkor is szemben találtuk magunkat a történelem, a földrajz és a természettudományok köréből származó izgalmas kutatási területekkel.

Fordította: Szauder Erik

Tartuffe

Gyevi-Bíró Eszter

Csoport: 13-14 évtől felfelé ajánlott játék – drámagyakorlattal rendelkező csoportnak és olyan drámatanárnak, akinek nem ez lesz az első órája.

Időtartam: Két vagy három tanítási óra.

Tanulási terület: A valódi értékek felismerhetősége és megbecsülése, másképpen fogalmazva az igazság felismerésének lehetősége – a hamissal szemben.

Téma: Az interneten való ismeretség fontosabbá válik egy fiatal fiú számára, mint a való élete szereplői és történései. Pedig az, aki iránt érdeklődik, akit lassan megszeret, akit fontosnak tart és megbízik benne, az nem

biztos, hogy az, akinek kiadja magát.

Fókusz: Mennyire kell igaznak venni egy ismeretlen ember önmagáról tett állításait?

Játszhat-e az egyik ember a másik érzelmeivel csak azért, mert a másik őt valahogyan megbántotta. Mit tehetünk a bosszú ellen? Hogy lehet egy bosszúállással terhelt kapcsolatban élni, túlélni?

Történetváz²

Egy tizenkilenc éves egyetemista fiút barátja megismerteti a „chat” (csevegő-vonal, „cset”), szépségeivel. A fiú műszaki érdeklődésű lévén aktívan használja az internetet már évek óta, de a felkeresett oldalak mindig az éppen aktuális tanulási témakörét érintették, funkcionális felhasználó volt.

Ám az első csetelése alkalmával felfigyel egy különös névvel bejelentkező lányra, és annyira kíváncsi lesz, hogy privát beszélgetést kezdeményez vele. A lány nagyon szimpatikusnak tűnik, azon az estén alig tud elbúcsúzni tőle, és attól kezdve a fiú minden este felmegy a netre és levelezik a lánnyal hajnalig.

A lány egyre fontosabbá válik számára, megosztja vele titkait, bánatát, örömét, lassan ő lesz a legjobb barátja. Mindeközben a fiú közvetlen környezetével már alig kommunikál. Mindenkinek zavaró és érthetetlen ennek az új kapcsolatnak a megléte, de nem tudják, mitévők legyenek.

1. Bevezetés

Tanári narráció

A mai játékunk főszereplője egy építészmérnöknek tanuló 19 éves fiú, első éves egyetemista. A neve Beregi Tamás. Tamás pécsi, most is ott laknak szülei és két húga, de ő Budapesten tanul, ott kollégista. A tanulmányi átlaga 4,5. Nagyon szeret számítógépezni, kosarazni. Minden vágya, hogy építészmérnök legyen, már most gyakran rajzol ház és egyéb épületterveket. Magas, barna hajú, zöld szemű, sportos alkatú srác, aki kiterjedt haveri körrel rendelkezik. Igazán őszinte jó barátság két fiúhoz fűzi, az egyik gyerekkori barátja, Huba, a másik egyetemi csoporttársa, Ernő, akinek a húgával már több mint fél éve együtt jár, és nagyon szeretik egymást.

Gyakran szoktak így négyen együtt bulizni: Tamás, Huba, Ernő és Ernő húga, Anna.

2. Tamás

Szerep a falon

A fiú külsejét már leírtuk, kifejezetten a belső tulajdonságokra vagyunk tehát kíváncsiak.

Fontos, hogy előtűnjön a felsorolásból, hogy ez egy teljesen normális, kissé talán középszerű fiú, aki a szó szoros értelmében véve jó ember, így máris feltűnik annak veszélye, hogy szétrombolható a jól felépített élete.

Videoklipp-összeállítás

A munkavégzés két csoportban történik. Mindkét csoport Tamásról készít egy klippet, és a végén a kettőt összehasonlíthatjuk. Érdemes mai zenét is felkínálni a gyerekeknek, hogy igazi klipp-jelleget öltson az eredmény.

A klippek lényege, hogy egy pillanatra felvillantson a klipp főszereplőjének életéből pillanatok, ahol is látható, hogy a főszereplő hogyan szokott nevetni, felkelni, bosszankodni, bulizni, a barátnőjével találkozni, vitatkozni, kibékülni, a haverokkal pedig milyen elképesztően jó fej.

3. Tamás élete

Életéhez kötődő **jelenetek kiscsoportban**, melyek az imént felvázolt tulajdonságokat hivatottak megmutatni. Előtte beszélünk arról, hogy hol játszódnak a jelenetek, felidézzük a SZEREP A FALON-ból azt a négy tulajdonságot, amit a jelenetek megmutatnak.

- Jelenet Tamás és Huba főszereplésével, ahol is Tamás egy kellemetlen beszólásával egy bulin önkéntelenül is megsérti Hubát, majd megpróbálják megoldani ezt a konfliktust.
- Jelenet Tamás és Anna főszereplésével: Tamás elkésik a randevúról, Anna meglehetősen mérges rá emiatt.
- Jelenet Tamás és Ernő főszereplésével. Ernőnek van egy komoly problémája, amit nem mer elmondani a barátjának, de egy nap mégis meghívja egy kólára...
- Jelenet a kosárcsapatnál, ahol a legjobb támadójátékos lesérül, a hétvégi meccset csak Tamás szereplésével lehetne győzelemre vinni, ám Tamás megígérte már Annának, hogy ezen a hétvégén elmennek egy kétnapos kirándulásra...

4. Titkos vágyak

² A történetváz természetesen nem a résztvevőknek, hanem az olvasónak szól... (A szerk.)

Mi az, amire egy ilyen rendezett életű, átlagos fiú vágyik, vannak-e titkai, titkos álmai?

Tanári narráció

Egyik éjjel Tamás álmában egy különös erdőben járt, ahol az öreg, kiszáradt fák érintésére megszólaltak és elmondták legtitikosabb vágyait, azokat, amelyeket még magának sem fogalmaz meg az ember, legjobb barátainak sem mond el.

Csoportos játék

Felajánljuk a fák szerepét a gyerekeknek. Rövid gondolkodás és beszélgetés után – mely alatt mindenki egy-egy mondatban foglalja össze a fiú szerinte lehetséges egyik vágyát – tablóból indítjuk a jelenetet. A tanár Tamást alakítja, fontos, hogy *mindenkit* megérintsen, hogy elmondhassák gondolataikat.

Az is fontos lehet, hogy (amennyiben szükséges) megéreztessek a gyerekekkel: most nem az ő titkaikról, vágyaikról van szó, hanem Tamáséiról.

5. A levél

Tanári narráció

Tamás barátnője a napokban kapott egy levelet Hubától.

Kedves Anna!

Ne haragudj, hogy levelemmel zavarlak, de nem bírom már tovább magamban tartani az igazságot.

Anna! Te jobbat érdemelsz, mint ez az ostoba Tamás! Én látom, hogy te más vagy, mint a többi hülye csaj, nem értem egyszerűen, hogy miért vagy ezzel a tanulás-buzi, felfuvalkodott hólyaggal, akinek minden fontosabb, mint te.

Figyelj Anna, nem kertelek tovább. Én már régóta szerelmes vagyok beléd, de ezt eddig titkoltam. Kérlek, gondolkodj ezen az ügyön, és ha látsz reményt arra, hogy mi valaha is együtt legyünk, beszéljünk, amikor akarod!

Várom a beszélgetést! Nagyon szeretlek!

Huba

Közös beszélgetés

Mit lehet tenni ilyen esetben? A lehetséges reakciók összeszedése.

- Azonnal rohan Tamáshoz és...
- Felkeresi Hubát személyesen és...
- Szól Ernőnek és tőle kér tanácsot.
- Nem szól semmit senkinek, tudomást sem vesz a levélről.

Előnyök, hátrányok átbeszélése. Bármelyiket választják fontos a mikor és hogyan átfuttatása is. Amennyiben a megbeszélést választják, úgy a következő feladat vár rájuk:

Kétszereplős jelenetek

A gyerekek közül két fiúval és két lánnyal kérünk egy-egy beszélgetés improvizációt, melyben az első beszélgetés Anna és Huba, a második Anna és Tamás között. Ha Anna Hubát választja, el kell térnünk az óramenettől, de erre nagyon kevés esély van. Az óramenettől való eltérés annyit tesz, hogy változnak a szereplők egymáshoz fűződő viszonyai.

Tanári narráció

Amikor Anna találkozik Tamással egy kávézóban, Tamás mesél neki előző éjszakai különös álmáról is a furcsa erdővel, a fákkal, a titkokkal. Elmond neki mindent őszintén.

Nem is sejtik, hogy a szomszéd bokszban valaki kihallgatta az egész beszélgetést.

6. Számítógépes szoba

Tanári narráció

Másnap Tamás az órák után beül a számítógépes szobába és felmegy az internetre keresgélni. Csoporttársai is a világhálón száguldoznak, ki-ki érdeklődési területe szerint.

Egész csoportos improvizáció

A tanár Tamást játssza, az egyik gyerek pedig Hubát (a tanár is felkérhet erre a szerepre valakit, de jelentkezés alapján is választhatunk).

A számítógépes szobában lehetséges történések eljátszását kérném a gyerekektől, előtte átbeszélve, hogy ki milyen weblapon barangolhat éppen. Érdekes válaszok is érkehetnek, ne lepődjünk meg túlzottan semmin.

Érdemes lenne, ha van, szivacsokkal, vagy székekkel ábrázolni a számítógépes szoba szerkezetét, nevezetesen azt, hogy mindenki egy objektum előtt ül és azt bámulja. Mindenki egy akciónyit szólalhat meg és persze a

többiek reagálhatnak rá... Tablóból indul, „Srácok, vacsora tálalva!” végszóra végződik a jelenet. Kérem még őket, kirohanásuk után figyeljék tovább, hogy mi történik a szobában, hiszen Tamás és Huba bent maradnak a helységben.

Annyi az egész, hogy Tamás megkéri Hubát, mutassa meg neki, hogyan kell felmenni a csetre és ott bejelentkezni, majd csetelni.

7. A találkozás

Tamás, miután egyedül maradt, az első csetelése alkalmával felfigyel egy különös névvel bejelentkező lányra és annyira kíváncsi lesz, hogy privát beszélgetést kezdeményez vele.

Együtt ki kellene találni egy izgalmasnak, titokzatosnak, sokat sejtetőnek tűnő nevet, mely mögött vélhetően egy lány rejtezik.

Gyors szavazás. NÉV: _____

Újra **átbeszélni**, milyen titkos vágyai voltak Tamásnak az álomban, melyeket később Annának is elmesélt.

Fórum-színház

- Kicsit szokatlan egymás mellett ülve, tehát nem egymással szemben, elkezdni ezt a különös levelezést. A csoport egyik fele a titokzatos idegennek ad tanácsot (a lányok), a másik fele Tamásnak (a fiúk). Az idegen célja, hogy felkeltse Tamás érdeklődését, de közben mégis titokzatos maradjon. Tamás célja, hogy minél többet kisedjen az idegenből. Úgy tűnik, ez az idegen egy fiatal és okos lány, aki azt állítja magáról, hogy szép is.
- A fórum-színház második felében az idegen egyszer csak elkezd olyan dolgokról beszélni, melyek hozzá kapcsolódnak, és amelyek kísértetiesen rímelenek Tamás titkos álmaira.
- A végén az idegen jelzi, hogy neki mennie kell, Tamás alig tud tőle elszakadni.

8. Az új világ

Tanári narráció

Tamás a következő esték és éjszakák mindegyikén felvette a lánnyal a kapcsolatot, és órákon keresztül leveleztek. Ennek meg is lett a következménye. Mivel nem tudta magát kipihenni, egyre rosszabbul teljesített az egyetemen, másképpen bánt a barátaival. Szép lassan, pár hét alatt teljesen megváltozott.

Kiscsoportos munka

Miben nyilvánult meg ez a változás? Hogyan fogadhatta mindezt környezet?

Jelenetek: egyetem, sport, barátok, Anna, család.

9. Naplórészlet

Páros munka

Melyben egy részletet kell megírni Tamás naplójából, ahol is leírja, hogy milyen kellemetlen dolgok történnek vele, hogy mennyire és miért szeret a lánnyal levelezni, és mik a további tervei ez ügyben.

A naplórészletek felolvasása után a lehetséges történések megbeszélése:

- Szeretné folytatni eddig élt életét és szakít levelezésével.
- Találkozást kezdeményez a lánnyal.
- Megszakítja minden egyéb kapcsolatát és csak ennek a levelezésnek él.

10. A buli

Közös beszélgetés

Mit tehet az ember, ha ilyen változást lát valakin a környezetében? Mit léphetnek erre a barátok?

- Együtt jól megmondják neki...
- Külön-külön jól megmondják neki...
- Senki nem szól hozzá, duzzognak, amikor csak lehet...
- Megpróbálnak a kedvében járni...

Rendezzünk neki egy bulit, hogy térjen már magához!!!

Kiscsoportos helyzetek

Hogyan alakulhatott ez a buli?

- Tamás olyan volt, mint régen, együtt sírtak, együtt nevettek.
- Láttak valami nyitásszerűséget, de alapvetően kínos és unalmas volt az egész.
- Tamás nem érezte jól magát, lehet, hogy el is ment.

Próbáljuk ki ezt egy egész csoportot érintő játékban, hogy mi volt, amikor Tamás elment.

Egész csoportos improvizáció

A gyerekek a Tamás elrohanása után pislogó és a bulin ottmaradt ex-barátokat alakítják. A tanár Hubát játszsza, aki szintén elég sokat ivott. Tablóból indul az egész – figyelni kell arra, hogy ne szálljon el mű-részeg kiabálásba a dolog.

Huba cinikusan elkezd szidni Tamást és felsorolja azokat a bűnöket, amiket Tamás elkövetett árulásával. Egyre jobban belelovalva magát elkottyintja a többieknek, hogy ő az a „titokzatos lány”. Kihallgatta Tamás és Anna kávézóbeli beszélgetését, és később a hallottakkal visszaélve hitegette barátját. Ott volt a számítógépes szobában, amikor először felment Tamás a netre, és ő jelentkezett be azon a néven, amire barátja rátalált. És mindezt azért, hogy bebizonyítsa, Tamás egy szar alak, és lám, igaza lett, vagy nem?!

Látszólag Oscar-díjas alakításra ad lehetőséget a tanárnak ez az egy-két perc, valójában azonban az információ elhangzása kelt meglepődést a játszókban. A jelenet úgy ér véget, hogy Huba is elrohan a buliból.

11. Számonkérés

Forró szék

A kérdés egyértelmű: miért teszi ezt valaki az addigi legjobb barátjával? Egymás után többen is ülhetnek a forró székbe, fontos, hogy átérezzék a válaszadás komolyságát.

Az állítólagos Lány valóban közel került Tamáshoz, és az a „Lány” Huba volt, ő tehát alapvetően jó barátja lehetett volna Tamásnak. Mitől csúszott félre ez a dolog, és miért pont ezt a megoldást választotta a bosszúállásra Huba? Mit ronthatott el Tamás?

12. Hogyan mondjam el neked?

Kiscsoportos munka

Minden csoport dolgozza ki a maga verzióját arról, hogy milyen körülmények között, milyen módon és kik közlik Tamással az igazságot. Előtte érdemes átbeszélni az esetleges lehetőségeket, utána érdemes végigvenni az esetleges következményeket.

13. Az utolsó naplórészlet

Tamás naplójából:

2001. december 16.

Itt ülök a vonaton Pécs felé menet. Király lesz újra hazamenni, most vágyom egy kis nyugalomra. Elkezdődik a vizsgaidőszak és szeretnék megint jól teljesíteni. Ernő megígérte, hogy átküldi a mélemlere a tétéleket, hogy ne kelljen nekem vesződnöm az összeállítással. Hihetetlen, hogy milyen rendes, főleg azok után, amiket pár hete mondtam rá.

Anna kikisért az állomásra és csókkal váltunk el. Sütött a nap és én nem is figyeltem még, hogy milyen szépen szökken a napsugár a szösze hajján.

Láttam rajta, hogy boldog. Nem mondtam el neki, hogy tegnap egész éjjel a cset-vonalon barangoltam és kerestem Őt, akiről tudtam, hogy nem létezik, hogy csak egy rossz álom volt az egész, hogy egy nagy átverés részeként született. Mégis kerestem, mert hiányzik és hiányozni fog örökre.

Már semmi sem lesz olyan, mint előtte volt.

Mahábhárata

Nagy Andrea

Tanulási terület: a) Az indiai mítosz világa. b) Jogosnak vélt indulataink vizsgálata, kezelése, konfrontálódás tetteink következményeivel.

Téma: A Mahábhárata „NAGY CSATÁJÁ”- hoz vezető események.

Fókusz: Miként formáljuk – teremtjük és romboljuk – indulataink szavára saját világunkat? Hogyan kerülhető el a fizikai agresszió?

Csoport: 6-7. osztály (művészeti iskola: mozgás, zene, drámafoglalkozások), a párhuzamos osztály gyűlölete, ellenségeskedés, sok ösztönös agresszió.